

Sygn. akt I C 1131/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2015 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Aleksandra Konkel

Protokolant: Aleksandra Słomczewska

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2015 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko M. R.

o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G., zawartą dnia 15 września 2011 roku pomiędzy R. R. (1) a M. R. przed notariuszem P. L. zapisaną w repertorium A nr (...) umowę darowizny, wynoszącego 1/2 części, udziału w ekspektatywie odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w G. przy ul. (...) – celem zaspokojenia wierzytelności stwierdzonej nakazem zapłaty wydanym przez referendarza sądowego (...) w sprawie (...) w dniu 4 sierpnia 2010 r.;

II. oddała wniosek o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności;

III. kosztami procesu obciąża pozwaną M. R. w całości, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt I C 1131/14

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. wniosła o uznanie za bezskuteczną względem niej umowy darowizny zawartej w dniu 15 września 2011 r. przed notariuszem P. L. przez pozwaną M. R. oraz dłużnika R. R. (1), celem zaspokojenia wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 4 sierpnia 2010 r. wydanego w sprawie IV GNe (...) przez (...) oraz nakazanie pozwanej zezwolenia na przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) a stanowiącej własność pozwanej na podstawie przedmiotowej darowizny. Powódka wniosła również o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazała, że R. R. (1) posiada nieuregulowane zadłużenie względem powodowej spółki, które stwierdzone zostało nakazem zapłaty z dnia 4 sierpnia 2010 r. wydanym w sprawie (...) przez (...). Egzekucja wszczęta przeciwko dłużnikowi okazała się bezskuteczna. Na podstawie umowy darowizny dłużnik zbył swój udział w prawie własności nieruchomości lokalowej objętej księgą wieczystą (...) na rzecz żony. Czynność ta odbyła się z pokrzywdzeniem powoda – wierzyciela, czego pozwana miała świadomość.

Pozwana M. R. w odpowiedzi na pozew domagała się oddalenia powództwa. Wskazywała, że nie uzyskała od męża korzyści majątkowej, a jedynie uzyskała spłatę długu tegoż względem siebie, zaciągniętego w związku z poniesieniem przez M. R. kosztu zakupu i wykończenia lokalu mieszkalnego stanowiącego przedtem przedmiot współwłasności małżonków w udziałach po 1/2 części oraz w związku z finansowym wspomaganie go w prowadzeniu działalności gospodarczej. Wskazała nadto, iż w dniu zawierania umowy darowizny R. R. (1) nie był niewypłacalny, bowiem posiadał inny majątek, z którego wierzyciele mogli się zaspokoić, zaś jej zawarcie nie spowodowało powstania stanu niewypłacalności.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dłużnik R. R. (1), będąc przedsiębiorcą, pozostawał z powodową spółką w relacjach gospodarczych i zaciągnął wobec niej zobowiązanie finansowe, którego nie spłacił. (...) Sp. z o.o. w G. wystąpiła przeciwko niemu z powództwem uzyskując w dniu 4 sierpnia 2014r. nakaz zapłaty na sumę 50.680,75 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu, który uległ uprawomocnieniu i został opatrzony klauzulą wykonalności.

/okoliczność bezsporna, nadto dowód: wezwania do zapłaty, k.185-187; nakaz zapłaty w sprawie (...) wraz z klauzulą wykonalności, k.5-5v/

Dłużnik R. R. (1) posiada majątek w postaci nieruchomości gruntowej zabudowanej halą produkcyjną, którą nabył w dniu 30 stycznia 2008r. za cenę 1.600.000 zł. Do nieruchomości tej wierzyciel skierował egzekucję, przyłączając się do wcześniej wszczętego postępowania w wniosku innego wierzyciela. W dniu 15 września 2011r. we wskazanej księdze wieczystej ujawnionych było 12 wierzycieli, w stosunku do których toczyła się egzekucja. Po tej dacie, wpisanych zostało kolejnych kilkudziesięciu wierzycieli, w tym (...) Bank (...) S.A. w W., następca prawny (...) Bank (...) S.A. w W.. W dacie zawarcia umowy darowizny w dziale IV księgi wieczystej (...) wpisane były następujące hipoteki: umowna kaucyjna do kwoty 1.738.050 zł (wpisana do księgi wieczystej przed nabyciem nieruchomości przez dłużnika), umowna zwykła w kwocie 1.400.000 zł, umowna kaucyjna do kwoty 326.000 zł, umowna kaucyjna do kwoty 190.000 zł - wszystkie na rzecz (...) Bank (...) S.A. w W., na zabezpieczenie różnych umów kredytowych.

Egzekucja, tocząca się z przedmiotowej nieruchomości, nie doprowadziła do zaspokojenia (...) Sp. z o.o.

/dowód: umowa przedwstępna sprzedaży, k.123-127; umowa sprzedaży oraz oświadczenie o ustanowieniu hipotek, k.128-134; odpis zwykły z księgi wieczystej (...); zawiadomienie o zajęciu nieruchomości, k.188; zawiadomienie wierzyciela o bezskutecznej licytacji, k.25; postanowienie referendarza, k.20-24/

Przed zawarciem związku małżeńskiego M. G. i R. R. (1) pozostawali w konkubinacie. W dniu 23 lipca 2009r., na dwa dni przed planowanym ślubem, zawali umowę majątkową przedmałżeńską, w której oświadczyli, że od dnia zawarcia związku małżeńskiego ustanawiają dla swoich stosunków majątkowych ustrój rozdzielności majątkowej.

/okoliczność bezsporna, nadto dowód: umowa majątkowa przedmałżeńska, k.50-51/

Umową ustanowienia odrębnej własności lokalu, jego sprzedaży i oddania gruntu w użytkowanie wieczyste oraz zmiany umowy oddania gruntu w użytkowanie wieczyste z dnia 14 września 2011r. zawartą przed (...)w G. P. L., Rep.A nr (...) pomiędzy Miastem G. i osobami fizycznymi będącymi właścicielami lokali wyodrębnionych z nieruchomości przy ul. (...) w G. a M. R. i R. R. (1), ustanowiona została odrębna własność lokalu mieszkalnego nr (...), który został sprzedany, w udziałach po 1/2 części M. R. i R. R. (1).

(...) w G. P. R.. A nr (...) R. R. (1) przeniósł na rzecz M. R., wynoszący 1/2 części, udział w ekspektatywie odrębnej własności lokalu nr (...), nabytej na podstawie umowy z dnia 14 września 2011r., (...) P. L. notariusza w G., wraz z udziałem w częściach wspólnych budynku oraz w prawie użytkowania wieczystego gruntu, zaś M. R. darowiznę tę przyjęła.

W akcie notarialnym nie wskazano, że przeniesienie udziału w ekspektatywie odrębnej własności lokalu następuje celem zwolnienia R. R. (1) z długu zaciągniętego u M. R..

/dowód: umowa z dnia 14.09.2011r., k.63-71; umowa darowizny – k. 119-122/

W dacie zawarcia umowy darowizny R. R. (1) miał wierzycieli, w tym powodową spółkę. Toczyły się przeciwko niemu postępowania egzekucyjne.

/dowód: wezwania do zapłaty, k.185-187; zeznania świadka R. R. (1), k.169-171

Lokal nr (...) przy ul. (...) w G. został zaadaptowany na lokal mieszkalny ze strychu. Koszt adaptacji, nabycia i wykończenia lokalu poniosła M. R., przeznaczając na ten cel własne zarobki, w tym te, które uzyskiwała biorąc dodatkowe zlecenia, oraz kwoty uzyskane w wyniku zaciągnięcia zobowiązań finansowych w bankach oraz u osób prywatnych. Kredyt spłaca wyłącznie pozwana, obecnie rata wynosi 1.300 zł. Pozwana, będąca z wykształcenia projektantem, od początku angażowała się osobiście w realizację inwestycji, nadzorując jej przebieg. R. R. (1) generalnie nie uczestniczył w pracach budowlano – wykończeniowych ani nie partycypował w kosztach tychże prac. Mąż pozwanej zamówił okna do lokalu przy ul. (...), zaś zatrudnieni u R. R. (1) pracownicy wykonali jedynie drobne prace polegające na wykonaniu konstrukcji schodów i ich montażu oraz pracach elektrycznych. Mówiąc o lokalu przy (...) R. R. (1) określał go jako własny.

/dowód: uchwała nr 8/07, k.95-97; protokół z zebrania Wspólnoty Mieszkaniowej budynku w G. przy ul. (...) z dnia 25.08.2008r., k.58-62; umowa z dnia 16.08.2007r., k.99; zawiadomienie o wszczęciu postępowania, k.100; decyzje Prezydenta Miasta G., k.101-104; zaświadczenie o samodzielności lokalu, k.106; umowa pożyczki hipotecznej, k.72-81; umowa kredytu, k.82-93; faktury VAT, k.111-113, k.115-117, k.309; wpłata za wykup mieszkania, k.118; zeznania świadka R. R. (1), k.169-171; zeznania świadka A. T., k.239, k.241; zeznania świadka G. G., k.239, k.241; przesłuchanie pozwanej, k.396-397, k.399; kopie dokumentów związanych z dodatkowymi zleceniami pozwanej, k.263-297; dowody przelewów dotyczące zaciągniętych pożyczek, k.298-308; zeznania świadka A. P., k.237-238, k.241; zeznania świadka T. K., k.237-238, k.241; zeznania świadka M. W. (1), k. 237-238, k.241/

Decyzją (...) G. z dnia 15 listopada 2012r. prawo użytkowania wieczystego związane z własnością lokali w budynku nr (...) przy ul. (...) w G. zostało przekształcone w prawo własności.

/dowód: decyzja, k.107-109/

Dłużnik R. R. (1) nie posiada, poza nieruchomością objętą księgą wieczystą (...), o wartości 1.376.000 zł, innego majątku, z którego powodowa spółka mogła by się zaspokoić. Ponadto, podejmuje on czynności skutkujące utrudnianiem realizacji na drodze egzekucji należności wierzycieli. Nieruchomość przy ul. (...) oddał w użyczenie matce na czas od 31.02.2011r. do 29.02.2012r., która zawierała z osobami trzecimi umowy o odpłatne korzystanie pobierając wynagrodzenie z tego tytułu. R. R. (1) zatrudniony jest jako Prezes Zarządu w spółce (...) sp. z o.o., w której M. R. posiada większość udziałów, za wynagrodzeniem 300 zł (trzysta złotych). N. przy ul. (...) wynajmowana jest spółce (...) sp. z o.o. w G. za kwotę 2.000 zł. Aktualnie wobec dłużnika toczy się łącznie co najmniej 17 postępowań egzekucyjnych na łączną kwotę co najmniej 883.000 zł, zaś wśród egzekwujących wierzycieli występują uprzywilejowani w zakresie świadczeń pracowniczych. Jedynym odnalezionym składnikiem majątku dłużnika jest wierzycielność przysługująca od (...) sp. z o.o. w G..

/dowód: pismo wierzyciela z dnia 7.11.2013r., k.29; pismo M. R. z dnia 22.11.2013r., k.30; protokół opisu i oszacowania nieruchomości, k.249-251; wyciąg z operatu szacunkowego, k.252-253; umowa użyczenia, k.348-349; wypowiedzenie umowy użyczenia, k.350; umowa najmu wraz z aneksem, k.386-390; wypowiedzenie umowy najmu, k.391; pismo do wierzyciela, k.368; protokoły, k.369-375; informacja odpowiadając aodpisowi aktualnemu z KRS spółki (...) Sp. z o.o. w G., k.376-379, zeznania świadka M. W. (2), k.392-394, k.399; zeznania świadka R. R. (1), k.392, k.394-396, k.399/

Od połowy 2009r. aż do czasu likwidacji działalności gospodarczej w roku 2010 R. R. (1) miał problemy finansowe, które skutkowały opóźnieniami w płatnościach wynagrodzeń zatrudnionym przez niego pracownikom a ostatecznie braku płatności tychże wynagrodzeń, braku płatności kontrahentom. Niejednokrotnie, celem uzyskania środków na zapłatę wynagrodzeń pracownikom oraz na inne celem związane z prowadzoną działalnością R. R. (1) pożyczał pieniądze od żony. W roku 2009r. miało miejsce zdarzenie, że ktoś przyjechał do firmy (...) przy ul. (...) celem zajęcia samochodu, jednak wobec oświadczenia dłużnika, że nie ma przy sobie kluczyków i sprawa zostanie załatwiona następnego dnia odstąpił od czynności. Następnego dnia samochód miał już innego właściciela oraz zmienione tablice rejestracyjne, przy czym w dalszym ciągu był wykorzystywany w firmie (...).

/dowód: zeznania świadka A. P., k.237-238, k.241; zeznania świadka M. W. (1), k.237-238, k.241; przesłuchanie prezesa zarządu powódki A. W., k.396, k.399; przesłuchanie pozwanej, k.396-397, k.399; potwierdzenia przelewu, k.143-144/

R. R. (1) opowiadał A. W., a wręcz chwalił się sukcesami w prowadzonej działalności gospodarczej, oprowadzał ją po obiekcie, chwalił się wakacjami spędzonymi z obecną żoną, opowiadał że kupuje mieszkanie dla żony, że będzie je remontował. R. R. (1) o mieszkaniu na (...) mówił, że jest jego. Dopiero od komornika A. W. dowiedziała się, że lokal stanowi własność żony dłużnika, bowiem R. R. (1) nigdy nie wspominał o M. R. jako właścicielce lokalu, inwestorze i osobie finansującej remont.

/dowód: przesłuchanie prezesa zarządu powódki A. W., k.396, k.399/

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie dołączonych do akt sprawy dokumentów oraz kopii dokumentów, które uznał za istotne dla rozstrzygnięcia. Treść tychże nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Znaczna część tych dokumentów stanowi kopie dokumentów urzędowych. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności i mocy dowodowej. Sąd, ustalając stan faktyczny, nie oparł się na złożonych przez pozwaną dowodach wypłaty środków z bankomatu, wnioskowanych na okoliczność wspierania męża przez M. R. w prowadzeniu działalności gospodarczej. Zważywszy bowiem, że pozwana ponosiła w tym samym czasie koszty remontowo-wykończeniowe lokalu przy(...) nie można uznać, że wypłacone pieniądze były przeznaczane akurat na firmę (...).

Za szczerze i spójne, a przez to wiarygodne, Sąd uznał zeznania przesłuchanych w sprawie świadków, przy czym zeznania R. R. (1) uznał za wiarygodne w takim zakresie w jakim znalazły one potwierdzenie w pozostałym, zgromadzonym w sprawie, materiale dowodowym. Oceniając zeznania R. R. (1) Sąd miał na uwadze, że świadek był zainteresowany korzystnym dla pozwanej rozstrzygnięciem. Tym niemniej, w zakresie, w jakim uczynił je podstawą ustaleń faktycznych, Sąd zeznania te uznał za wiarygodne.

Ustalenia faktyczne Sąd oparł również na zeznaniach złożonych przez strony, znając je za wiarygodne, przy czym nie w pełnym zakresie zeznania te były istotne dla rozstrzygnięcia.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawą żądania powoda w niniejszej sprawie jest instytucja określana w doktrynie prawa jako tzw. skarga pauliańska uregulowana w przepisach art. 527 i następnym kodeksu cywilnego.

Skarga pauliańska ma zastosowanie wówczas, gdy dłużnik swoim nielojalnym, względem wierzyciela, zachowaniem uniemożliwił realizację wierzytelności, gdyż doprowadził się do niewypłacalności albo tę niewypłacalność powiększył, a korzyść z jego działania odniosła osoba trzecia. Celem zastosowania tej skargi jest realizacja wierzytelności mimo nielojalnego zachowania dłużnika, czyli realizacja jej z majątku osoby trzeciej, która korzyść odniosła.

Podstawowe zasady wynikające z przepisu art. 527 k.c. stanowią, iż:

- z żądaniem uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną względem siebie może wystąpić wierzyciel;
- wierzytelność osoby występującej z żądaniem z art. 527 k.c. musi istnieć najpóźniej w chwili zamknięcia rozprawy;
- wierzytelność chroniona skargą pauliańską musi być zaskarżalna;
- wierzytelność powoda w chwili zamknięcia rozprawy nie musi być jeszcze stwierdzona tytułem egzekucyjnym;
- przedmiotem ochrony ze skargi pauliańskiej mogą być jedynie wierzytelności pieniężne.

Kolejną przesłanką skuteczności zaskarżenia czynności dłużnika jest to, by spowodowała ona pokrzywdzenie wierzyciela. Pokrzywdzenie wierzyciela polega na tym, że jego wierzytelność nie może być zrealizowana i zrealizowanie jej w przyszłości jest również wątpliwe. Pokrzywdzenie wierzyciela musi być jednocześnie następstwem niewypłacalności dłużnika, a zatem dla wykazania pokrzywdzenia wystarczającym jest wykazanie niewypłacalności dłużnika. Pokrzywdzenie (art. 527 § 2 KC) powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela.

Przez niewypłacalność na tle art. 527§2 kc rozumieć należy z kolei aktualny brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z zobowiązań finansowych. Nie jest przy tym konieczne ustalenie, iż wierzyciel nie może w żadnym zakresie uzyskać zaspokojenia. Wystarczy bowiem, aby zaspokojenie wierzyciela stwarzało trudności wynikające z niedostatecznego stanu majątkowego dłużnika (wyrok SN z 28.11.2001 r., IV CKN 525/00, Biul. SN 2002/5/11). Stan majątku dłużnika należy rozpatrywać przy uwzględnieniu zasad egzekucji świadczeń pieniężnych. Niewypłacalność zachodzi wówczas, gdy egzekucja prowadzona według przepisów kpc nie mogłaby przynieść zaspokojenia wierzytelności, gdyż brak wystarczających do tego składników majątkowych. Dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu (art. 527 § 2 KC) i wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka.

Ciężar udowodnienia niewypłacalności dłużnika spoczywa na wierzycielu. Faktu tego można dowodzić wieloma możliwymi środkami.

Kolejną przesłanką zastosowania skargi pauliańskiej jest to, iż pomiędzy zaskarżoną czynnością dłużnika, a powstaniem lub zwiększeniem jego niewypłacalności musi istnieć związek przyczynowy. Zaskarżana czynność musi być warunkiem koniecznym powstania lub zwiększenia niewypłacalności. Jednocześnie niewypłacalność dłużnika musi istnieć w chwili zamknięcia rozprawy, niekoniecznie natomiast w chwili dokonywania zaskarżonej czynności (tak wyrok SN z dnia 22.03.2001 r. w sprawie V CKN 280/00, niepublikowany).

Dowody zebrane w sprawie jednoznacznie wskazują, iż powyżej wymienione przesłanki skuteczności żądania uznania czynności prawnej za bezskuteczną zostały spełnione. Wierzytelność pieniężna przysługująca powodowi stwierdzona została prawomocnym orzeczeniem.

Zawarcie umowy darowizny przez dłużnika spowodowało pokrzywdzenie wierzyciela. W toku postępowania egzekucyjnego ustalono, iż wierzyciel nie może uzyskać zaspokojenia swojej wierzytelności. Jednocześnie z materiału dowodowego, w tym informacji od komornika, wynika, że dłużnik otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 300 zł oraz 2.000 zł z tytułu najmu nieruchomości przy (...) (...), przy czym do tej kwoty skierowana jest egzekucja. Należy przy tym mieć na względzie fakt, że R. R. (1) ma co najmniej 17 wierzycieli, w tym uprzywilejowanych. Dla przyjęcia stanu niewypłacalności wystarczy samo utrudnienie w zaspokojeniu wierzyciela wskutek niewystarczającego majątku i dochodów, do których można skierować egzekucję. Udział w prawie własności nieruchomości lokalowej będący przedmiotem kwestionowanej przez wierzyciela czynności prawnej stanowił jedyny składnik majątkowy, z którego istniała realna możliwość zaspokojenia się wierzyciela. W dacie zawarcia umowy darowizny nie była ustanowiona na tejsze nieruchomości (pod warunkiem jej powstania, czyli założenia dla niej księgi wieczystej) żadna hipoteka.

Przepis art. 527§1 kc jednocześnie uzależnia skuteczność skargi pauliańskiej od zaistnienia przesłanek o charakterze podmiotowym:

- istniejącej u dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzyciela oraz
- nagannej postawy osoby trzeciej otrzymującej korzyść majątkową.

Druga z przesłanek ulega złagodzeniu w przypadku, gdy pomiędzy stronami zaskarżonej czynności istnieje związek oraz gdy czynność ta jest nieodpłatna.

Działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oznacza, że zdawał on sobie sprawę z tego, że czynność prawna może spowodować niemożność uzyskania zaspokojenia przez jego wierzycieli. Nie chodzi tu zatem o zamiar pokrzywdzenia, ale o samą świadomość możliwości jego wystąpienia. Świadomość nie musi odnosić się do żadnego konkretnego wierzyciela. Świadomość pokrzywdzenia wierzycieli musi istnieć w momencie dokonywania przez dłużnika zaskarżonej czynności prawnej, czyli najpóźniej w momencie podejmowania przez niego ostatecznego z zachowań niezbędnych do wystąpienia negatywnego dla majątku dłużnika skutku tej czynności.

Ciężar udowodnienia świadomości pokrzywdzenia spoczywa na wierzycielu. W praktyce ustala się ten fakt na podstawie domniemania faktycznego, opartego na dwóch innych faktach:

- że dłużnik wiedział o istnieniu wierzycieli,
- że dłużnik znał skutek dokonywanej czynności dla jego majątku (przeważnie ustala się przez domniemanie faktyczne, którego podstawą jest ogólna dojrzałość, sprawność umysłowa i doświadczenie życiowe dłużnika).

Kolejne istotne dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie uregulowanie zawiera przepis art. 529 kc, który wprowadza domniemanie, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Domniemanie z art. 529 kc znajduje zastosowanie również w sprawie niniejszej, skoro dłużnik nie posiada żadnego innego majątku, z którego można byłoby skutecznie prowadzić egzekucję. Pozwana domniemania tego nie zdołała obalić. Okolicznością niesporną było, że w dacie zawierania z żoną umowy darowizny dłużnik wiedział, że ma wierzycieli. Ś. w tym zakresie pozwanej M. R. pozostaje zaś bez znaczenia. Przepis art. 527§3 k.c. ułatwia bowiem pozycję procesową wierzyciela, gdyż w sytuacji, gdy wskutek czynności krzywdzącej wierzyciela korzyść uzyskała osoba bliska (osoba będąca z dłużnikiem w „bliskim stosunku”) dłużnika, zostaje on zwolniony z konieczności dowodzenia, że osoba trzecia wiedziała o tym że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Okoliczność ta jest objęta domniemaniem prawnym. Pojęcie „bliskich stosunków” rozumie się w orzecznictwie szeroko. Chodzi tu o taki rodzaj stosunków, które uzasadniają przyjęcie założenia, że jedna z nich jest (może być) w posiadaniu informacji o stanie majątkowym drugiej (orzeczenie SN z dnia 24 kwietnia 1996 r. , (...) 61/96). Pojęcie to obejmuje nie zatem nie tylko „osoby bliskie”, czyli pozostające z dłużnikiem w stosunkach rodzinnych lub podobnych o charakterze osobistym (orzeczenie SN z 10 kwietnia 1964 r. III CR 39/64). Nie ulega wątpliwości, że pomiędzy M. i R. małżonkami R. zachodzi stosunek bliskości.

Co więcej, zgodnie z dyspozycją art. 528 kc, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Mając na uwadze treść art. 528 kc oraz fakt, iż strony zawarły umowę darowizny, uznać należało, iż powództwo zasługiwałoby na uwzględnieniu również w sytuacji, w której pozwana faktycznie nie wiedziałaby o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Oczywisty jest związek pomiędzy zawarciem umowy darowizny a niemożnością zaspokojenia się wierzyciela. To właśnie ta czynność spowodowała, iż postępowanie egzekucyjne wobec braku innych składników majątkowych było bezskuteczne.

Za nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd uznał, uwypuklane przez stronę pozwaną, okoliczności skąd pochodziły pieniądze na nabycie lokalu, którego dotyczyła zawarta umowa darowizny. Przepis art. 527 kc wyraźnie i wyczerpująco określa przesłanki do uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Do tego katalogu nie można zaliczyć kwestii sfinansowania zakupu lokalu. Jakkolwiek Sąd w pełni dał wiarę twierdzeniom M. R., że to ona sfinansowała zakup i wykończenie lokalu, angażując w proces inwestycyjny własny czas, wiele sił i środków, okoliczność ta nie mogła skutkować oddaleniem powództwa.

Na marginesie warto w tym miejscu zauważyć, iż ze zgromadzonego materiału dowodowego wyłania się obraz dłużnika R. R. (1) jako osoby chętnie chwalonej się osobom trzecim (pracownikom, partnerom biznesowym) własnymi sukcesami i osiągnięciami, które nie zawsze znajdowały pokrycie w rzeczywistości. Z zeznań świadków A. P., T. K., M. W. (1) jak również z przesłuchania A. W. złożonych w charakterze strony powodowej wynikało, że to R. R. (1) kupił żonie mieszkanie, remontuje je dla niej, że lokal jest jego. W opowieściach tych nie przewijał się motyw żony jako inwestora i osoby, która ponosiła koszty i nakłady na nieruchomości. Jednocześnie, R. R. (1) w żadnym razie nie dzielił się informacjami, że żona wspomaga go w prowadzeniu działalności, że musi pożyczać od niej pieniądze.

Jakkolwiek zeznania wskazanych świadków oraz A. W. Sąd uznał za wiarygodne, to jest dał wiarę twierdzeniom, że R. R. (1) istotnie przedstawiał inwestycję przy (...) jako własną, pomijając wkład żony, rzeczywistość przedstawiała się zgoła odmiennie, to jest zgodnie z twierdzeniami strony pozwanej. Te zaś dłużnik, słuchany w charakterze świadka, potwierdził.

Strona pozwana podnosiła, że zawarta przez małżonków R. umowa darowizny w istocie bezpłatnym przysporzeniem na rzecz M. R. nie była, ale służyła zaspokojeniu wierzytelności żony wobec jej małżonka. Argument powyższy nie mógł prowadzić do oddalenia powództwa.

Zważyć należy, iż umowa dotycząca przeniesienia udziału w ekspektatywie odrębnej własności lokalu zawarta została w formie aktu notarialnego. Żadnych postanowień w kwestii zaspokojenia wierzytelności M. R. wobec R. R. (1) w drodze nabycia tegoż prawa w umowie nie zawarto, przeciwnie – wskazano, że R. R. (1) daruje, czyli przenosi pod tytułem darmym, swój udział na żonę. Podkreślenia wymaga, że wszelkie uzgodnienia nieobjęte umową nie są zarazem objęte formą aktu notarialnego, której zachowanie obwarowane jest rygorem nieważności. Nie można zatem uznać, że oświadczenia stron niezawarte wprost w umowie, zostały złożone skutecznie. Innymi słowy, brak jest podstaw do uznania umowy zawartej w dniu 15 września 2011r. za inną, niż darowizna, umowę.

Niezależnie od problemu formy umowy, nie sposób nie dostrzec, iż M. R. i R. R. (1) są zgodnym, kochającym się małżeństwem. Bez wątplenia zatem można wyobrazić sobie sytuację, że pomimo istnienia zobowiązań finansowych R. R. (1) wobec małżonki, ta ostatnia nie oczekuje ich spłaty. Okoliczność zatem, że wierzytelność istnieje i jest wymagalna nie przesądza automatycznie o uznaniu każdego przysporzenia majątkowego na rzecz wierzyciela za dokonane na pokrycie tejże wierzytelności, zwłaszcza gdy wprost wskazano, że następuje ono tytułem darmym.

Z przytoczonych względów uznawszy powództwo za zasadne, na podstawie art. 527§1kc, art. 528 kc oraz 529 kc Sąd orzekł jak w punkcie I sentencji. Redagując sentencję wyroku Sąd miał na względzie utrwaloną linię orzecznictwa Sądu Najwyższego zgodnie z którą uwzględniając powództwo na podstawie art. 527 kc, sąd powinien określić wierzytelność zarówno pod względem podmiotowym, jak i przedmiotowym. (Uchwała Sądu Najwyższego - z dnia 11.20.1995 r. III CZP 139/95) jak również to, że sprecyzowanie jak ma się zachować osoba, której czynność na podstawie art. 527 kc uznana została za bezskuteczną, nie musi się znaleźć w sentencji wyroku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.11.2005 r. III CK 75/2005). Z tych względów Sąd w sentencji wyroku określił wierzytelność przysługująca powodowej spółce pomijając żądanie nakazania pozwanej zezwolenia na przeprowadzenie egzekucji z udziału w prawie własności nieruchomości.

W punkcie II wyroku Sąd oddalił wniosek o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności, bowiem strona powodowa nie wykazała, aby opóźnienie uniemożliwiało lub znacznie utrudniało wykonanie wyroku albo narażało powoda na szkodę (art.333§3 kpc a contrario).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 §1 i 3 kpc w zw. z art.99 kpc, obciążając nimi w całości pozwaną, jako stronę przegrywającą. Szczegółowe rozliczenie kosztów Sąd, w myśl art.108§1 kpc in fine, pozostawił referendarzowi sądowemu.